

A la mercè del vot dual

El 25 de maig s'inicia un nou cicle electoral que deixarà clar si el PP a Catalunya pot fer un nou salt endavant –com quan AP es va convertir en primer partit de l'oposició a Espanya, o quan Aznar va guanyar la presidència espanyola– o si, per contra, els temps més bons d'aquest partit formen més part del passat que del futur.

El vot de dreta espanyol a Catalunya al llarg del període del 1977 al 1980 va ser capitalitzat per Centristes de Catalunya – Unión del Centro Democrático (CC-UCD). En aquell període, Alianza Popular (AP) era una partit amb escassa implantació electoral al Principat. En les eleccions legislatives espanyoles del 1977 i del 1979 s'havia mogut al voltant dels 108.000 vots, que representava prop del 3,5% dels sufragis, i va obtenir un escó en cada una d'aquestes eleccions. Però va ser en les eleccions legislatives espanyoles del 28 d'octubre del 1982 quan AP va començar a prendre força en la política catalana, aprofitant la crisi de la UCD i la bipolarització en aquestes eleccions a la resta de l'estat entre el PSOE i el PP, de manera que va aconseguir el 14% dels vots, percentatge que li va proporcionar 8 escons al Congrés dels Diputats. Eren, malgrat tot, uns resultats molt inferiors als que va aconseguir a la resta de l'estat. De fet, a Catalunya, el contrincant del PSC-PSOE en les eleccions al Parlament espanyol –el partit que ha guanyat tots aquests comicis– sempre ha estat CiU, no pas AP-PP.

El primer salt electoral d'AP a Catalunya. En aquestes eleccions del 1982 que representen l'arrencada d'AP a Catalunya, CC-UCD va participar en la desfeta del seu soci electoral al conjunt de l'estat. A Catalunya, el seu electoralat es va difuminar en moltes direc-

cions, especialment cap a AP, CiU i, fins i tot, el PSC.

Les eleccions de l'octubre del 1982 van ser marcades per uns fets determinants que representaren un canvi en molts sentits. En primer lloc, cal destacar la crisi de la UCD. Recordem que el president del Govern espanyol, Adolfo Suárez, va dimitir a l'inici del 1981, sotmès a una operació de cacera implacable, que l'obligà a abandonar la direcció de la UCD. El va succeir el govern presidit per Calvo Sotelo, que amb prou feines va arribar a les eleccions anticipades de la tardor del 1982. L'intent de cop d'estat del 23 de febrer del 1981 i els consegüents pactes entre la UCD i el PSOE es van concretar en la LOAPA (llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic), fruit de l'Informe García Enterría, instrument interpretatiu en sentit restrictiu del marge constitucional en matèria autonòmica. També cal destacar, d'aquest moment polític, la crisi dels partits comunistes, el PCE i el PSUC, la qual cosa va beneficiar el PSOE. Tot plegat va comportar l'inici d'un nou mapa polític, dominat en el conjunt de l'estat pel PSOE. A Catalunya, el PSC va obtenir la primera majoria absoluta, amb 1.575.260 vots, el rècord en aquesta etapa democràtica, procedents de l'onada socialista espanyola i del vot útil de l'esquerra i del centreesquerra. CiU va millorar el resultat de la seva primera victòria electoral del 1980 i va obtenir 772.673 vots; passava dels 8 escons obtinguts al

Dalt, Adolfo Suárez i Antoni Fernández Teixidó a un congrés federal del CDS. A l'esquerra, presentació dels candidats d'AP als comicis catalans de l'any 1984.

1979 a 12, i es beneficiava de la desfeta de la UCD. I la coalició de dreta AP-PDP-UL a Catalunya va recollir 503.413 vots, que representaven el 14,65% i 8 escons que la convertien en la tercera força política de Catalunya.

En aquestes eleccions AP va obtenir els millors resultats a les Terres de l'Ebre, a la Vall d'Aran i en els nuclis urbans més importants de Catalunya, i en part va recuperar el vot de la UCD. Per contra, el partit conservador espanyol no va arrelar a la Catalunya Vella –comarques de Girona i de l'interior de Barcelona–. Tanmateix, en les eleccions següents, les municipals del 8 de maig del 1983, i en les legislatives catalanes del 1984, la seva im-

plantació es va reduir a la meitat dels vots del 1982. En les eleccions legislatives espanyoles del 22 de juny del 1986 va experimentar una certa recuperació –363.002 vots–, tot i que no va arribar al resultat del 1982. Les eleccions municipals del 10 de juny del 1987 i les legislatives catalanes del 29 de maig del 1988 van significar una nova reculada que el deixava en quarta posició, després dels dos partits grans, CiU i PSC, i d'IC.

El vot dual i els resultats del PP.

Una de les característiques del comportament electoral a Catalunya, el vot dual –fenomen que ha marcat la vida catalana al llarg d'una quinzena d'anys, des dels inicis dels vuitanta–,

ha afectat tots els partits, també AP-PP. S'entén per vot dual el fet que un percentatge de l'electorat català, quantitativament relatiu però qualitativament important a l'hora de decidir els resultats, vota partits diferents segons el tipus d'elecció. Són electors que tendeixen a escollir partits estatals (PP, CDS en el seu moment i, especialment, el PSOE) en les eleccions al Congrés dels Diputats, i partits catalans (ERC i, sobretot, CiU) en les eleccions al Parlament de Catalunya. Aquest fet s'ha compaginat amb una major abstenció en les eleccions al Parlament de Catalunya i en determinades eleccions municipals. Generalment, el votant dual es caracteritza per un posicionament moderat en ambdós eixos del debat electoral, l'ideològic (dreta-esquerra) i el de l'adscripció nacional (catalanisme-espanyolisme). Com que és un elector amb poca càrrega ideològica i sense identificació especial amb cap partit, li és fàcil canviar de vot. Es tracta, doncs, d'una opció conscient i racional. Aquest tipus d'elector considera que els partits nacionalistes catalans estan més ben situats per defensar els interessos dels catalans en les eleccions al Parlament de Catalunya. I pensa que els partits de base estatal, PSOE i PP, són els més adequats per prendre decisions al Parlament espanyol. El PP, doncs, es beneficia d'aquest comportament i obté a Catalunya els millors resultats en les eleccions legislatives espanyoles i els pitjors en les eleccions legislatives catalanes i en les municipals.

Quant a les eleccions municipals, a Barcelona ciutat, en la dècada dels anys vuitanta, obté els millors resultats en els barris benestants, especialment a Sarrià-Sant Gervasi (on queda en segona posició, després de CiU), les Corts i, en menor mesura, l'Eixample. D'altra banda, els barris on aconsegueix pitjors resultats són Sants-Montjuïc, Sant Martí i Nou Barris.

Implantació territorial. Des del 1982, la implantació territorial d'AP-PP s'ha caracteritzat per obtenir els millors resultats a les circumscripcions de Tarragona i Lleida, i els pit-

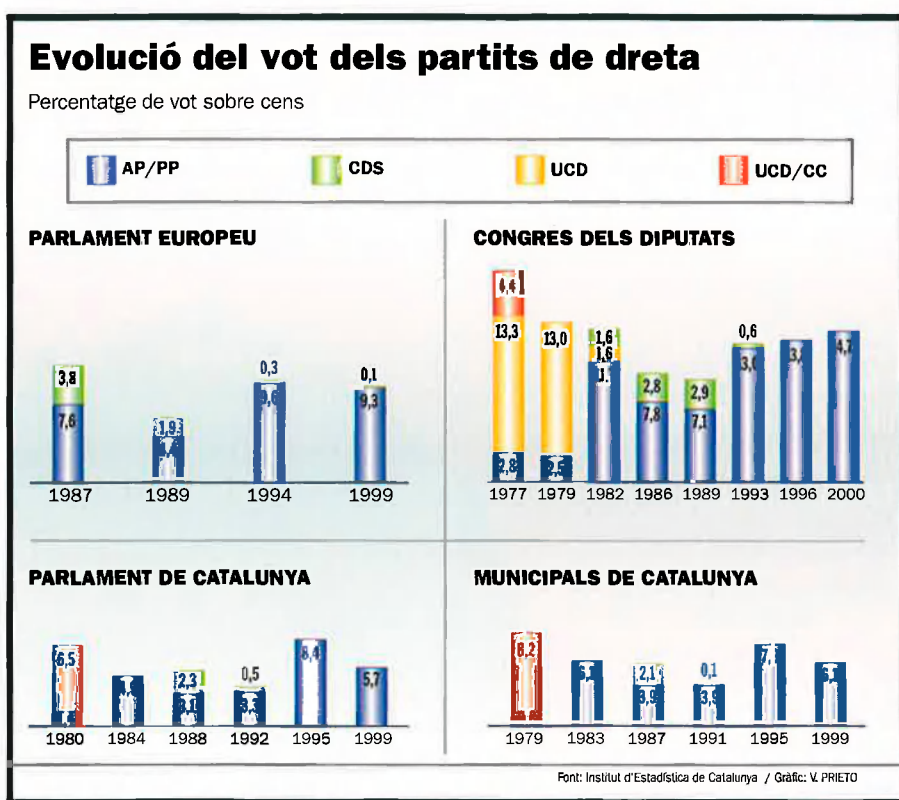
jors a Girona. És, de fet, a partir de les eleccions legislatives espanyoles del 1993 que va millorar els resultats a Barcelona. Aquestes eleccions van significar un salt especial, en el marc del canvi produït a la política espanyola, salt que el va situar com a tercera força política en tots els altres tipus d'elecció, tot i que en les legislatives espanyoles continua obtenint els millors resultats.

La distribució territorial per comarques és força irregular. A partir de la dècada dels noranta va començar a obtenir els millors resultats en comarques tradicionalment propícies, com la Terra Alta, el Baix Ebre i la Vall d'Aran, com ja es donava en la dècada dels vuitanta, i augmentava significativament en comarques urbanes com el Tarragonès, el Barcelonès i el Segrià. En canvi, les comarques on obtenia els pitjors resultats eren el Ripollès, la Garrotxa, el Berguedà, el Bages, el Baix Empordà i el Pallars Sobirà, comarques on, no hi ha dubte, el vot de Convergència i Unió està molt arrelat.

Tot al llarg de la dècada dels noranta, el PP va millorar significativament els seus resultats a Catalunya, bàsicament en comarques metropolitanes i industrials, especialment al Barcelonès, Baix Llobregat, Baix Penedès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental, Tarragonès i Baix Camp. Comarques en què tradicionalment la UCD i posteriorment el CDS havien obtingut bons resultats.

Si s'analitza l'evolució electoral per tipus de municipis, cal destacar que el PP obté els millors resultats en municipis grans i mitjans (a partir de 10.000 habitants), especialment de la circumscripció de Barcelona, i els pitjors, en els municipis petits. Aquestes diferències són més àmplies en les eleccions municipals i legislatives catalanes, i tendeixen a difuminar-se en les eleccions legislatives espanyoles. Aquest fet pot respondre al minso arrelament del PP a la societat catalana i, en canvi, es beneficia de la tendència generalitzada en l'àmbit espanyol com a partit de Govern espanyol i de la política mediàtica que comporta.

Perfil de l'electorat. Si es poden fer algunes diferències entre l'electorat

del Partit Popular a Catalunya respecte del conjunt de l'electorat català, cal destacar en primer lloc que és un electorat preferentment d'edat central; amb una major presència de persones nascudes fora de Catalunya; amb un nivell de renda mitjà-alt i un nivell d'estudis mitjà. Quant a la religiositat, destaquen especialment els catòlics i els catòlics practicants. Ideològicament, l'electorat se situa a la dreta i centredreta, de manera molt més clara que cap altra formació política a Catalunya. Quant al nivell d'identitat nacional, l'electorat del PP se situa preferentment o exclusivament en l'espanyolisme, en primer lloc, i a distància, en una identificació indistinta (catalana i espanyola). Cal destacar que en la dècada dels noranta va augmentar de manera significativa l'electorat jove, així com els electors que manifesten una identificació nacional indiferent (catalana i espanyola).

Finalment, en les eleccions al Parlament de Catalunya, el PP sol patir un retrocés respecte a les eleccions al Congrés dels Diputats, ja que perd part de l'electorat de perfil més centrista i el d'identificació nacional indiferent o

preferentment catalana: són votants duals que es decanten cap a CiU en aquesta votació.

El segon salt del PP a Catalunya.

Si les eleccions al Congrés dels Diputats del 28 d'octubre del 1982 van representar el primer gran salt electoral d'AP a Catalunya, les eleccions del 6 de juny del 1993 van significar el segon salt del partit conservador a Catalunya al Parlament espanyol.

Cal recordar que el context polític en què es van convocar aquestes eleccions era marcat per un clima polític, econòmic i social molt advers als interessos del Govern socialista. Els casos de corrupció, de finançament irregular del partit i d'especulació financera havien malmès la confiança en el projecte socialista liderat per Felipe González. Alhora, el principal partit de l'oposició al Govern espanyol, el PP, havia reforçat la seva cohesió interna, va prendre posicions molt agressives, acompanyades pel protagonisme assumit per determinats mitjans de comunicació, una estratègia de girar cap el centre, i intentava construir una imatge de líder del candidat José María Aznar. El PP va

PREMI DE PERIODISME D'INVESTIGACIÓ RAMON BARNILS

EL SETMANARI EL TEMPS
CONVOCA EL
III PREMI DE PERIODISME
D'INVESTIGACIÓ
RAMON BARNILS

La dotació del premi serà de 3.333 euros. Els treballs, inèdits i escrits en català, hauran de presentar-se al setmanari EL TEMPS (Av. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València) abans del 30 de setembre.

L'obra guanyadora serà publicada al setmanari EL TEMPS.

El premi es farà públic durant el sopar de lliurament dels Premis Octubre que tindrà lloc a València el 25 d'octubre de 2003.

Per a més informació:

EL TEMPS

Av. Baró de Càrcer, 40, 13
46001 València
Tel. 963 535 100 o Fax: 963 534 569
eltemps@eltemps.net
<http://www.eltemps.net>

centrar la seva campanya en dos temes clau: la corrupció i l'atur.

Aquest context de forta crispació va fer que des del 1993 el resultat en el conjunt de l'estat fos incert i algunes enquestes van reflectir per primera vegada un possible triomf del PP. El resultat va ser d'una major participació electoral i una mobilització de l'electorat d'esquerra que es va oposar a una eventual victòria de la dreta.

Amb tot, a Catalunya, el PP va aconseguir 624.493 vots, això és, el 17% dels vots i 8 escons. Es tractava del segon salt important, el que situava aquest partit de nou com a tercera formació política. En comparació amb els resultats obtinguts arreu de l'estat espanyol, aquests eren molt febles, però a Catalunya van iniciar sens dubte una nova etapa d'aquesta formació. El PP ha mantingut aquesta tercera posició —obtinguda al 1993, i situat després de les dues grans formacions catalanes— en nombre absolut de vots i en percentatge fins avui, tant en les eleccions al Parlament català i al Congrés dels Diputats com en les eleccions municipals.

En definitiva, el PP a Catalunya ha fet dos salts polítics rellevants, seguint els que aquest partit ha fet a l'estat espanyol: a l'inici dels anys vuitanta, quan AP en el conjunt de l'estat va esdevenir el partit d'oposició al Govern socialista, i a l'inici dels noranta, quan el PP va tenir opcions reals d'esdevenir partit de govern a l'estat espanyol.

Avui dia, deu anys més tard, les eleccions municipals del proper 25 de maig anuncien un nou cicle electoral a Catalunya, com també probablement en el conjunt de l'estat, que pot modificar la situació dels partits. De moment, amb vista a aquestes eleccions municipals, un indicador molt clar sobre l'estat dels partits és el nombre de candidatures presentades arreu del Principat, ja que dona una clara mostra de l'arrelament a la societat: CiU presentarà 904 candidatures; el PSC, 690; ERC, 550; ICV, 200; i el PP en presentarà 532. Aquest nou cicle electoral confirmarà si el seu millor temps pertany més al passat que al futur.

Joaquim Colominas i Ferran
joaquin.colominas@menta.net